

Er is lang over gepraat en het is bepaald niet zonder slag of stoot gegaan, maar Zwolle krijgt nu echt een spiksplinternieuw ziekenhuis. De voorbereidende werkzaamheden zijn in volle gang. Dinsdag 15 september wordt het officiële sein 'start bouw' gegeven voor een project dat voor Zwolle van ongekenne omvang is.

door Yang Yang Chiu

Isala klinieken bouwen a

Achteraf is de noodgedwongen pas op de plaats van een aantal jaren geleden misschien wel het beste dat de Isala klinieken in het nieuwbouwproces is overkomen. "Dat vonden we toen natuurlijk niet, maar ik geloof echt dat we daardoor nu een beter ziekenhuis gaan bouwen." Paul Smaling is directeur Bouw bij de Isala klinieken en nu al trots op het nieuwe ziekenhuis. Het kost hem ook weinig moeite om te vertellen waarom. "Het wordt schitterend aan de buitenkant, maar het zit ook nog eens heel goed in elkaar." Een voorbeeld: "De beddenkamer is met ontzettend veel zorg ontworpen. Nu kijk je, als je je ogen open doet, recht in het gezicht van de patiënt tegenover je. Straks liggen mensen niet meer recht tegen over elkaar. Verder is er volop aandacht voor het groen, kunnen mensen zelf de zonwering bedienen en het raam open doen. Je moet de afhankelijkheid van de patiënt niet onnodig groter maken. Wat hij zelf kan doen, moet hij vooral doen. Daarom is er in de kamer zelf straks voldoende ruimte voor hulpmiddelen."

Een nieuw ziekenhuis bouwen is bepaald geen alledaags project. Er wordt dan ook al een jaar of negen over gesproken. Vanaf het prille begin stond het raamwerk van het nieuwe ziekenhuis vast. "In het programma van eisen hebben we niet alleen omschreven hoeveel bedden er moeten komen, maar ook hoe je je moet voelen in het nieuwe gebouw."

'Je moet je in het nieuwe ziekenhuis senang voelen'

„Uitgangspunten waren patiëntgerichtheid, kleinschaligheid in een groter geheel, flexibiliteit en efficiëntie", legt Smaling uit. Guus Janus, orthopedisch chirurg en voorzitter van de Stuurgroep Bouw Isala klinieken, kan het zeer bondig omschrijven: "Je moet je er senang voelen." Senang in het ziekenhuis. Dat zit 'em in de kleine dingen die vaak niet eens opvallen.

Voldoende oriëntatiepunten, volop ramen zodat je binnen contact houdt met de buitenwereld en veel groen en rust. "Onbewust moet je je prettig voelen in het gebouw. Deze architect kan als geen ander de menselijke maat terugbrengen." Het ontwerp van Alberts & Van Huut, bekend van onder meer de ING Bank en de Gasunie, stak er bij de keuze tussen vier ontwerpen met kop en schouders bovenuit. "Het was de sfeer en het gevoel dat klopte. Gelukkig bleek het niet alleen een visueel mooi ontwerp, maar ook functioneel en uiteindelijk financieel haalbaar", blikt Smaling terug. Het ziekenhuis dat Alberts & Van Huut hebben ontworpen bestaat uit vier paviljoens, die bij Isala inmiddels bekend staan als 'vlinders'. Van meet af aan zijn de architecten gevoed met informatie over het ziekenhuis, zodat direct een ontwerp op tafel zou komen dat tot in de details klopt met de Isala klinieken. Zo moesten ze er bijvoorbeeld rekening mee houden dat er tussen bepaalde afdelingen onderlinge relaties bestaan. Gevolg is dat die afdelingen bij elkaar gesitueerd moeten worden. „En het is bijvoorbeeld niet

Zo staat de entree van de locatie Sophia - gezien vanaf de Dokter van Heesweg - bij velen in het geheugen gegrift. Archiefphoto Frans Paalman

En zo komt de hoofdingang van het nieuwe ziekenhuis - eveneens gezien vanaf de Dokter van Heesweg - eruit te zien. artist impression Isala klinieken

Vier vlinderpaviljoens bieden kleinschaligheid in een groter geheel

Van bovenaf gezien bestaat het nieuwe ziekenhuis uit vier paviljoens, die in de wandelgangen van de Isala klinieken zijn omgedoopt tot 'vlinders'. De vlinders bieden de gewenste kleinschaligheid binnen een groter geheel. De hoogste twee vlinders krijgen zes verdiepingen. Alle vlinders staan met elkaar in verbinding via een gang die langs de gebouwen loopt. Deze verbindingsgang wordt ingericht als een aantrekkelijke 'straat' voorzien van winkeltjes en diensten. Transport van bijvoorbeeld apparatuur, goederen, linnen en eten gebeurt ondergronds. „Daar moet je bezoekers en patiënten niet mee lastig vallen", vindt Paul Smaling, directeur Bouw bij de Isala klinieken. De eerste vlinder staat parallel aan de Ceintuurbaan en zal de minste patiënten ontvangen. Dit paviljoen kan worden omschreven als het technische gebouw, waarin onder meer diverse laboratoria, de afdeling pathologie, klinische farmacie, centrale sterilisatieafdeling en goederenontvangst worden gehuisvest. In tegenstelling tot de huidige situatie worden in dit gebouw de laboratoria centraal gehuisvest in plaats van verspreid over het ziekenhuis. De centralisatie heeft al-

les te maken met steeds strenger wordende eisen voor labs. De poliklinieke chirurgie en interne geneeskunde komen in vlinder twee, op de hoek van de Ceintuurbaan en de Dokter van Heesweg. Op de bovengelige verdiepingen van vlinder twee worden beddenafdelingen, de dialyseafdeling en de ouderenaafdeling gehuisvest. Kloppend hart van het ziekenhuis wordt vlinder drie. Dat is de plek waar het ziekenhuis wordt, zoals je dat op televisie wordt getoond. Hier komen de spoedeisende hulp, de intensive care, operatiekamers en het helioplatform. Vanwege de zware ziekenhuisfuncties, is dit het duurste gebouw geworden van de nieuwbouw. De kinderafdelingen, hart- en longgeneeskunde en hoofd- en zintuigen zijn straks te vinden in vlinder vier. Hoewel al veel is ingetekend, wordt een aantal besluiten pas op het laatste moment genomen. „We kunnen nu wel een besluit nemen over bijvoorbeeld draadloos internet, maar die ontwikkelingen gaan zo snel. Wat we nu beslissen is over vier jaar hopeloos verouderd", denkt Smaling. „Of denk aan de patiëntentv's. Zijn die er over vier jaar nog, of kijkt dan iedereen films op zijn laptop?"

an werelds ziekenhuis

wenselijk om patiënten van de afdeling oogheelkunde naar de zesde verdieping te sturen. Die afdeling zit daarom dichtbij de hoofdingang, evenals de afdelingen met een grote patiëntenstroom", doet Smaling uit de doeken.

In 2004 moesten de Isala klinieken noodgedwongen een pas op de plaats maken. Onder druk van de financiering is het plan behoorlijk aangepast en is bij externe partijen advies ingewonnen. „Zo hebben we bij Schiphol gekeken hoe ze daar omgaan met

grote reizigersstromen." Daaruit heeft het ziekenhuis de les getrokken dat de pakweg 80.000 mensen die jaarlijks voor diagnostiek naar Isala komt op doorverwijzing van de huisarts, niet per se in het ziekenhuis zelf hoeven te komen. „Deze groep mensen komt niet voor de medisch specialisten, maar voor de medische apparatuur. Daarom hebben we nu aan de Dokter Spanjaardweg een eerstelijnsdiagnosepunt voor bijvoorbeeld bloed prikken."

Voor Janus en Smaling staat het nu al als

een paal boven water: het nieuwe ziekenhuis wordt schitterend. Voordat het zo ver is, zal het terrein eerst een jaar of wat een flinke bouwput zijn. „We zullen ons uiterste best doen om de overlast voor omwonenden, bedrijven, medewerkers en patiënten tot een minimum te beperken. Dat er gebouwd wordt, gaan mensen echter wel merken. Het is ook niet niets, wat we gaan doen. Dit is een voor Zwolle ongekend groot project", benadrukt Smaling. Om een indruk te geven van de omvang van de nieuwbouw geeft hij een voorbeeld: „Wij hebben straks zeven bouwkransen staan, waar nu bij de toren van Electrabel twee nodig zijn. Op het hoogtepunt van de bouwwerkzaamheden voor het nieuwe Deltion College stonden er drie bouwkransen. De bouwvergunning van het Deltion besloeg een kwart van de onze. In Zwolle was nog niet eerder een bouwvergunning van een omvang als de onze afgegeven." Smaling gelooft in het nieuwe ziekenhuis en durft best een voorspelling te doen: „Ik ben ervan overtuigd dat de wereld straks naar Zwolle komt om te kijken naar ons ziekenhuis. En naar wat wij hier doen."

Straks ook open buiten kantoortijden

Het nieuwe ziekenhuis zal ook buiten de kantooruren geopend zijn. „We vinden het immers ook heel gewoon dat we 's avonds naar de Albert Heijn of de bouwmarkt kunnen." Dat betekent dat het nieuwe ziekenhuis straks twaalf in plaats van acht uur per dag geopend is. Bijkomend voordeel is dat de drukte wordt verspreid over een langere periode, waardoor het minder druk in het ziekenhuis en op de parkeerplaats zal zijn. Ook

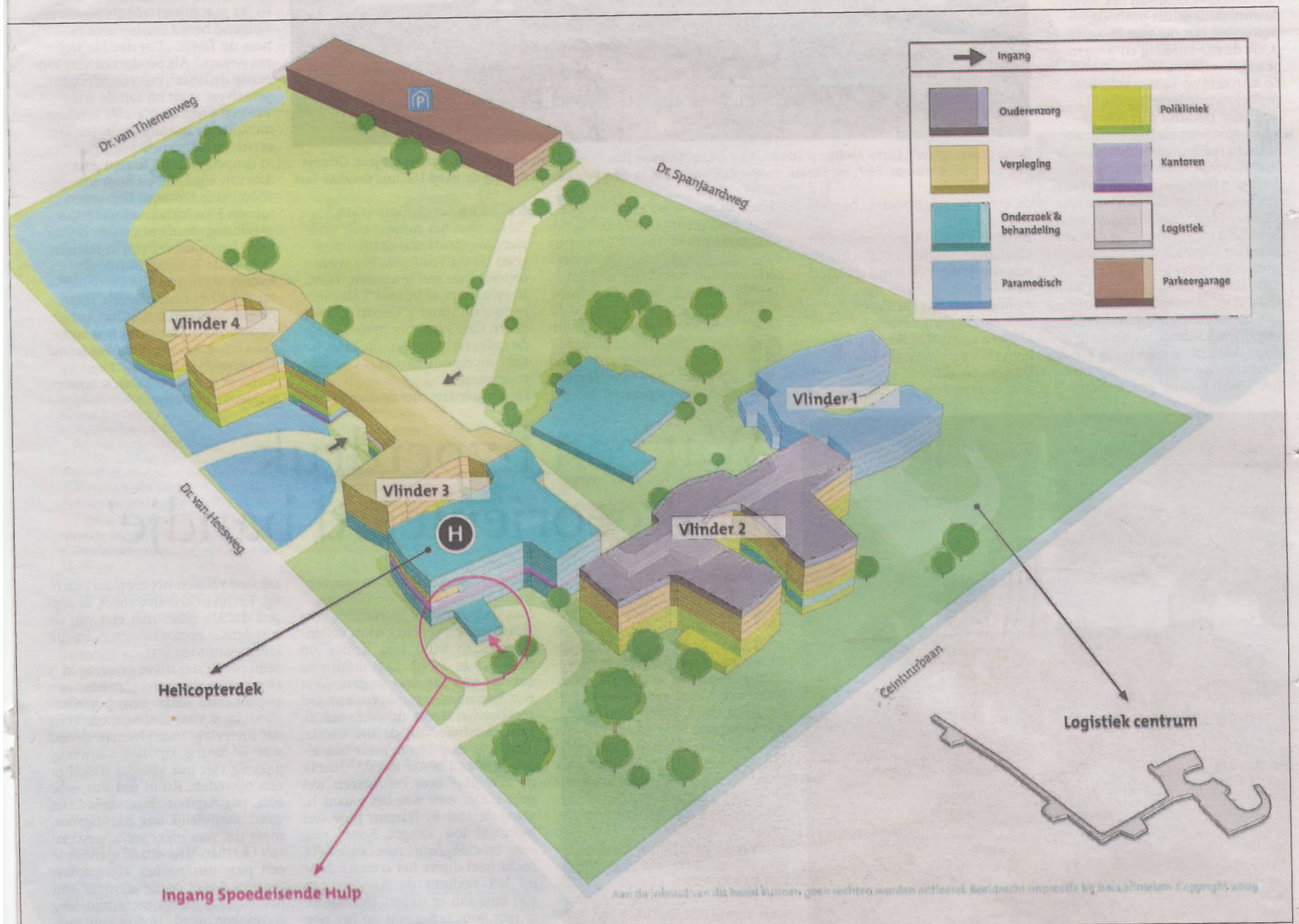
heeft de patiënt meer keuze en leidt een langere openingstijd tot efficiënter gebruik van ruimte en bedrijfsmiddelen. Hoewel het ontwerp hierdoor kleiner kon worden, vergt het met name van de medewerkers een flinke omslag. „Eerlijk is eerlijk, die hikken daar best tegenaan", weet Janus. „Maar ook om een financieel gezond ziekenhuis te hebben is het nodig dat we langer open zijn. Dat is geen punt van discussie meer."

Duizend bedden

- Bij de Isala klinieken werken op dit moment pakweg 5500 mensen.
- Het ziekenhuis heeft, verspreid over de locaties Weezenlanden en Sophia, bijna duizend bedden.
- Jaarlijks verzorgen de Isala klinieken ruim 502.000 poliklinische bezoeken en 89.000 klinische opnames en dagverplegingen.
- Het ziekenhuis telt nu vijf locaties: Weezenlanden, Sophia, Laboratorium voor Pathologie, Laboratorium voor Medische Microbiologie en Infectieziekten en de polikliniek in Kampen. De nieuwbouw brengt de vier eerstgenoemde locaties samen op de plek van het Sophia.

Twee miljoen stenen

- Voor de bouw van het nieuwe ziekenhuis is nodig:
- twee miljoen bakstenen
- 40.000 kubieke meter beton
- meer dan 100.000 vierkante meter vloer
- funderingspalen die tezamen 23 kilometer lang zijn
- Op het hoogtepunt van de bouw werken er zeventien mensen tegelijk aan het bouwwerk en zijn zeven bouwkransen nodig.

Een globaal overzicht van het nieuwe ziekenhuis. Verdeeld over vier paviljoens, binnen de Isala klinieken beter bekend als vlinders, worden de huidige vier locaties op een plek samengebracht. artist impression Isala klinieken